

DELAVSKA POLITIKA

Izaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
 Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
 Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska zbornica —
 Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
 Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
 nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
 čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
 Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
 mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 57.

Sreda, 19. julija 1933.

Leto VIII.

Kako in kam Bolgarija.

Vse brez resničnega sodelovanja
 ljudskih mas.

Bolgarija je majhna balkanska država. Otok je sredi balkanskih držav in zaradi svojih notranjih političnih razmer sanja o fašistični ali vojaški diktaturi. Temu političnemu razpoloženju je vzrok predvsem macedonsko vprašanje, ki ga stalno redi in povzroča poboje doma in roparske vpade v sosednje dežele. Bolgarska vlada doslej razmeram ni napravila konca ter je šele zadnje tedne pričela »čistiti« Bolgarijo, toda ne predvsem krvavih obračunavanj in političnih avantur v sosednje dežele, marveč — komunistov, kakor pravi, ker so organizirali »široko« zaroto.

Bolgarija bi se morala zavedati, da nje geografski in gospodarski položaj zahtevata najožje sodelovanje s sosednjimi deželami. Nujno bo morala preokreniti ter se približati novi evropski grupaciji, ki je te dni sklepala nenapadalne pakte, če hoče uveljaviti samo sebe. Prijateljstvo s Italijo, Nemčijo in eventualno z Madžarsko samo na sebi ne more koristiti Bolgariji. Kakor vse kaže, hoče v tem zmislu posredovati Turčija. Septembra meseca namreč obišče Bolgarijo predsednik turške vlade Izmet Paša, na kar bo Bolgarija vrnila obisk. Taka odločitev Bolgarije bi mnogo pripomogla k miru na vzhodu, ker bi otežila drugačne srednjeevropske probleme, ki gredo za tem, da se Evropa cepa globlje in globlje.

Prav posebnega pomena bi pa bila ta preorientacija Bulgarije za nje notranje konsolidacije. Ustale bi se politične razmere in polegel šovinistični nacionalizem, ki danes razjeda narodne sile Bolgarije.

Prav značilno je tudi, da je bil te dni ogrski ministrski predsednik Gömbös na Dunaju ter predlagal srednjeevropsko konferenco, ki jo priporoča Mussolini. Toda ta konferenca ima svoje težkoče. Gömbös v Avstriji ni dobil pozitivnega pristanka.

Za sklicanje evropske konference za Podunavje je potrebno soglasje londonske gospodarske konference, še bolj pa soglasje štirih velesil, ki so hotele uvesti diktaturo nad Evropo. Če se torej sporazumejo štiri velesile glede podunavske konference, zlasti Italija in Francija, se bo ta vršila in ji bo predložen načrt o konsolidaciji štiri velesile, kar bi pomenilo, da hočejo velesile imeti mir na vzhodu vsaj za dobo pogodb.

Ne smemo pa biti optimisti glede teh političnih problemov. Diplomacija je namreč nekaj, česar diplomati sami ne razumejo ali pa se ravna po interesih trenutka, ki ga ima kapitalistična družba. Dokaze za to imamo v mirovnih pogodbah, v razorožitveni konferenci in v londonski gospodarski konferenci.

Probleme imamo, o katerih se govori in piše, drugo vprašanje pa je, ali imajo odgovorni politiki tudi resno voljo, da bodo te probleme izvedli v interesu človeštva ali ne.

Vpliv narodov na te politične dogodke je majhen, zato bo boj za trajnejši mir in za splošno mednarodno sodelovanje težak, vrlo težak.

Širite naš list!

Francoski socialistični kongres

Te dni se je vršil v Parizu kongres francoske socialistične stranke, ki je razpravljal predvsem o vprašanju, ali naj socialistična stranka podpira meščansko vlado ali ne. V parlamentarni frakciji so bila mnenja različna. Večino je celo imela ona smer, ki je stala na stališču, da je potrebno podpirati levičarsko vlado ter je glasovala za proračun. Sicer, pravi ta smer, bi morala sedanja vlada odstopiti ter bi ji sledila reakcionarnejša in eventualno nacionalističnejša.

Druga smer frakcije se je tej politiki uprla, češ, da stranka takega stališča z ozirom na svojo misijo ne more zagovarjati.

O teh dveh smereh je že več konferenc odločevalo. In na vseh konferencah, kakor tudi na tem kongresu, se je stranka izrekla proti podpiranju meščanskih vlad, in sicer s precejšnjo večino.

Zlasti ostro je nastopil tajnik stranke Pavel Faure, ki je povdaril, da se poslanci niso ravnali po sklepkih konferenc ter, da je dolžnost stranke,

da skrbi za disciplino v stranki. Pardoniranje na vse strani samo podaljša sedanja nesoglasja. Zahteval je, da kongres obsodi početje poslancev.

Govornik Marquet je zagovarjal sodelovanje z vlado, ker je potreben red v državi in ker je sedanja vlada, vlada močne roke.

Sodrug Leon Blum je tem izvajanjem pripomnil, da tako stališče ni več socialistično, ampak diši jako po fašizmu.

Debate na tem kongresu so bile razmeroma ostre in načelne. Resolucija apelira na edinstvenost stranke. Ni pa še gotovo, če se del, ki se pridružuje meščansko-fašističnim naziranjem, ki pa tvori veliko manjšino v stranki, ne bo odcepil. Predlagana resolucija ni niti izrekla graje za poslance, ki so kršili sklepe prejšnjih konferenc, pač pa je odločno zahtevala, da se vprašanje razčisti v stranki in da stranka hodi načelno po poti socialističnega delavskega razreda, ki tvori veliko večino stranke. Stranka obsoja ponovno načelno mlačnost.

Pakt štirih podpisan.

V soboto so končno podpisali v Rimu v Mussolinijevi pisarni takozvani pakt štirih, ki so ga podpisale Francija, Anglija, Italija in Nemčija. Kaj določa ta pakt?

1. Pogodbeni deli se bodo med seboj obveščali o vseh vprašanjih, ki se jih tičejo ter se obvezujejo, da bodo v okviru Društva narodov vodili politiko miru ter v tem zmislu dejansko sodelovali.

2. Neglede na pravice organov Društva narodov se obvezujejo med seboj, da bodo vse predloge za Društvo narodov prečenili skupaj, zlasti

pa z ozirom na točko 10 (jamstvo pred zunanjimi napadi), 16 (glede napadalcev) in 19 (revizija).

3. Vprašanje, ki bi jih morda razorožitvena konferenca ne rešila, bodo štiri sile iznova preštudirale.

4. Končno se hočejo štiri države posvetovati o vseh evropskih gospodarskih vprašanjih, v kolikor se tičejo gospodarske obnovitve Evrope, toda vedno sporazumno z Društvom narodov.

V mednarodnih krogih so mnena, da bo pakt trajal daljšo dobo.

Hitler se odreka socializmu.

Socializacija ni za človeka.

Nemški gospodarski državni minister dr. Schmitt je povabil vodilne gospodarske kroge ter jim izjavil sporazumno z voditeljem Hitlerjem, da država in gospodarsko ministrstvo ali katerikoli organ ureduje gospodarstvu z odgovornostjo. Naloge gospodarstva mora vršiti le gospodarstvo samo, to je njega odgovorni voditelji. Država naj upravlja in s svojo gospodarsko politiko gospodarstvo vodi, ne pa sama gospodari . . .

Brez voditeljev gospodarstva ne gre in vsak poizkus socializacije propada zaradi ljudi samih. Izraba individualnih sposobnosti nas je napravila velike. Nikdar ne smemo pripustiti, da bi morale kloniti boljše sposobnosti pred slabšimi. Država

bo vsakočar podpirala, ki kaj zna in ima odgovornost. Kot minister gospodarstva ni moja naloga reorganizirati gospodarstvo, marveč le pospeševati realne težnje gospodarstva. Naloga vlade ni, posezati v gospodarstvo in tam vladati.

Industrijalec Krupp v. Bolen-Halbach se je ministru lepo zahvalil za izjavo, ker je z njo potrdil, da ostane v gospodarstvu odgovornost posameznika še dalje na mestu. Ob enem obljubi Krupp, da bo industrija Hitlerja z ozirom na dana pojasnila podpirala.

Tudi berlinska borza je zadovoljna.

In delavci, nezaposleni?

Bolgarija pred odločitvijo?

Vabijo jo, da sklene sporazum s sosedmi.

Rumunski in turški zunanji ministri sta predlagala bolgarski vladi, da sklene pakt v locarnskem duhu s svojimi sosedami. Rumunski zunanji minister Titulescu poseti že v nekaj tednih Bolgarijo v ta namen. V bolgarski javnosti v tem oziru ni še soglasnosti, zato se morejo razgovori smatrati kot priprava tal.

Fašizem — sovražnik delavskega razreda.

Scheidemannova rodbina kot talci.

Bivši nemški kancler in poslanec s. Scheidemann se nahaja sedaj na Čehoslovaškem. Za ameriški list je napisal članek o sedanjih razmerah v Nemčiji. Hitler je zaradi tega polovil njegove sorodnike in jih je vtaknil v ječe in taborišča. Sorodniki niso prav nič zakrivila ter se niso vmešavali v dogodke političnega razvoja.

Luka Pavičević:

Formiranje političnih strank.

3. Kakšno socialistično stranko je treba osnovati?

Vendar ni samo dovolj ugotoviti, da obstoje v naši deželi vsi socialni elementi, pa da brez nadaljnega osnujemo oz. obnovimo tudi socialistično stranko. Treba je takoj tudi povedati, ne samo kakšna socialistična stranka je mogoča, ampak tudi kakšna je potrebna!

Z ozirom na obstoječe politične prilike v naši državi je mogoča samo stranka socialnih reform. Mogoča je stranka, katera bi se, uspešnejše kot delavski strokovni pokret, bojevala za socialno politično zakonodajo in za njeno izvedbo. To je točno. Vendar to ni dovolj. Še več, ako naj se osnuje stranka samo zaradi teh reform, potem more to biti za dosego skrajnega cilja socializma celo nevarno. Nevarno radi tega, ker bi se v boju za socialne reforme in uživanje njihovih sadov pozabilo na glavni namen socializma, na zamenjavo kapitalističnega družabnega reda s socialističnim. Primer reformističnega dela socialne demokracije v Nemčiji najboljšje potrjuje to tezo.

Resnica je, da bi na socialistični ureditvi družabnega reda mogli imeti interesa tudi drugi elementi današnje družbe in ne samo ročni delavci. Ali, razen ročnih delavcev bo malo poedincev, kateri bi z vstopom v socialistično stranko bili pripravljeni in sposobni, da v njej vztrajajo in prenašajo vse žrtve, katere zahteva delo na ustvarjanju socialističnega družabnega reda.

Vendar se me ne sme krivo razumeti. Narobe. Jaz častim in izrekam priznanje vsem sodrugom socialistom, če tudi niso bili ročni delavci, kateri so osnovali vse delavske socialistične stranke, v njih nesebično delali in dostojanstveno prenašali vse udarce v razvoju političnega življenja. Vendar to so samo častne izjeme, med tem ko je ogromno število onih, kateri so se v usodnem momentu izneverili tako socializmu, kakor tudi delavskemu razredu. In zakaj? Zmota, da se z glasovanjem pri volitvah in s parlamentarno večino more zamenjati kapitalistični družabni red s socialističnim, je imela za neizbežno posledico kolebanje, jih je pripeljala tudi do formalnega izdajstva stranke.

Času primerne socialne reforme so nesporno delavskemu razredu potrebne. V prvi vrsti: skrajšanje delovnega časa, delovna zaščita in vsestransko socialno zavarovanje delavcev, so postulat, brez katerih si moderne buržoazne države ni mogoče več misliti. Ali to vse more biti samo sredstvo za fizično in moralno okrepitev delavskega razreda, v najboljšem slučaju more biti to krivuljasta pot k socializmu, nikakor pa ne socializem. Socializem kot družabni red se da le težko ustvariti s socialnimi reformami, a najmanj s prostim sklepom parlamentarne večine v okviru kapitalistične države. Ker prvič: take večine v agrarnih državah ne bo niti v sto letih, a v industrijskih državah bo lumpenproletariat, kot vmesni družabni sloj vedno pomagal kapitalistom; in drugič: tudi tedaj kadar bi se in kjer bi se mogla doseči taka večina, se povsod nahajajo Hitlerji ali Dollfussi, kateri mečejo parlamentarne poslovne v koš

za rabljen papir. Potem pride do diktature buržoazije v tej ali oni obliki in vse parlamentarne možnosti so na mah presekanje. Zato torej, ne odrekajoč se socialnim reformam in parlamentarni akciji — vendar je treba njih poznati — mora vsaka socialistična stranka biti prepričana, da bo mogla doseči svoj skrajni cilj — izpremembo kapitalističnega v socialistični družabni red — samo z neposredno akcijo delavskih mas.

Res je, da je Jugoslavija po svoji socialni in gospodarski strukturi dežela, ki je še vse preveč zaostala, da bi njena socialistična stranka mogla uporabiti akcije delavskih mas kot sredstvo za hitro spremembo družabnega reda. Ali to, kar bi morala tudi naša socialistična stranka delati, je: da v pravcu osvajanja politične oblasti, radi spremembe družabnega reda, **izobrazuje in pripravlj** delavski razred.

Zato bi se mi, kadar razpravljamo o vprašanju obnavljanja socialistične stranke v Jugoslaviji, pregrešili proti svoji vesti, prepričanju in splošnemu izkustvu v svetu, ako ne bi rekli: 1. da nova socialistična stranka v Jugoslaviji mora biti po svojem bistvu delavska razredna stranka; in 2. da ona v boju za dobrobit delavskega razreda v sedanosti ne sme niti en sam trenutek pozabiti na svojo glavno nalogo: na uresničenje maksimalnega dela svojega programa, a to je na spremembo kapitalističnega družabnega reda v socialističen.

(Dalje prihodnjič.)

O preskrbi dela in nevtralizaciji Avstrije.

V soboto se je vršila konferenca delegatov avstrijskih svobodnih strokovnih organizacij na Dunaju.

Na konferenci je poročal s. dr. Bauer o preskrbi dela in gospodarski politiki.

Rekel je, da bi bila smotrena in odločna politika mogoča, da bi zaposlili 200.000 nezaposlenih avstrijskih delavcev. To bi pomenilo ogromno povečanje kupne sile, davčno moč obenem celega naroda, ter bi bilo najuspešnejši boj proti fašistični nevarnosti, bolj kakor vse policijske odredbe. Prilike za delo sicer ne manjka tako zelo, toda denarnih sredstev ni mogoče preskrbeti. Po zunanem posojilu, ki pride te dni, nameravajo septembra ali oktobra razpisati še notranje posojilo. Vsak groš, ki se dobi za posojilo in bo z njim država svobodno razpolagala, se sme porabiti smo za preskrbo dela. Nesmisel bi bilo tajiti, da grozna kriza po vsem svetu, zato tudi v Avstriji, zbuja inflacijsko stremeljenje. Toda, kar lahko napravi velika Amerika, bi bilo usodno za malo Avstrijo.

Toda, kakor nočemo nikakršnega razvrednotenja denarja, tako gotovo moramo zahtevati, da se mora, ne glede na politična mnenja iz minule-

ga časa, ki za današnje dobo, ki je povsem drugačna, niso primerna, izrabiti čim večjo kreditno možnost in porabo v interesu preskrbe dela, toda ne, da bi zašli v razvrednotenje denarja, kateremu ne bi bili več kos. Ob teh pogojih bi se lahko najelo zunanje in notranje posojilo do najmanj 300 milijonov šilingov v svrhu preskrbe dela.

Obenem je pa treba poiskati tudi druga pota. Nihče ne more misliti na to, na primer, da bi se napravila carinska unija med državami, ki so

nastale kot naslednice Avstro-Ogrske. Če hočemo rešiti gospodarsko vprašanje držav v podunavski kotlini, tedaj je predpogoj, da se Avstrija ne vmešava v boj za obast med temi državami. Za to je samo en pomočnik: brezpogojna mednarodnopravna nevtralizacija Avstrije.

Končno je dr. Bauer predložil resolucijo, ki vsebuje tozadevne zahteve in uvedbo največ 40-urnega delovnega tedna, odpravo dvojnih zaslužkarjev ter obvezno paritetno posredovanje dela.

Kdor se je veter, žanje vihar.

Apel grofa Reventlowa Hitlerju.

Dunajska »Wiener Allgemeine Zeitung« je v pondeljek priobčila senzacionalno pismo znanega prvaka nacionalnih socialistov, grofa Reventlowa, ki ga je naslovil Hitlerju in ki ga nemški listi niso smeli objaviti. Pismo se glasi:

Preganjani in trpinčeni članovi sindikatov po S. A. (Sturmabteilungen — n. s. napadalne čete) se nadaljujejo in so zavzela že tak obseg, da predstavljajo že resno nevarnost. Prizadeti strokovničarji, tudi ženske, se zapirajo v kasarne S. A., kjer jih pretepaajo in mučijo na način, ki se da težko opisati. Pogostokrat se jim tudi v njihovih stanovanjih ugrabljajo lastninski predmeti. V zasedenih delavskih domovih se vršijo demolicije in opustošenja in čestokrat se odvzema denar, med drugim tudi hranilni fond mladinskih udruženj. Vse to povzroča, da se v zadnjih tednih neti med ljudstvom strašno sovraštvo, ki ga smatram za veliko nevarnost, ne glede na to, da

tako postopanje vzbuja v ljudskih masah zavest krivice. Svobodne strokovne organizacije (čeprav izenačene) štejejo še vedno 4 milijone članov z nadaljnimi milijoni družinskih svojcev). Postopanje S. A. je do gotove meje razumljivo, ampak ta meja je že davno prekoračena. Preganjani beže deloma v inozemstvo, ker jim grozi še slabša bodočnost. Pogostokrat se jih prisili, da podpišejo izjave, da se z njimi lepo ravna.

Ponovna opozarjanja na veliko nevarnost za našo notranjo bodočnost, če v teh milijonih naših sodržavljanov vzgajamo sovraštvo in zagrenjenost, mesto da bi si jih s toleranco skušali pridobiti. Še na neko točko moram opozoriti: gospod Pape in njegovi krogi so očitno na teh dogodkih zelo zainteresirani, ravnotako tudi državna bramba. Ti krogi najbrž upajo, da bodo tako postopanje S. A. lahko prej ali slej izkoristili proti sami nacionalno-socialistični stranki. Kočno bi pa tudi lahko prišlo do tega, da bi se S. A. sploh začele smatrati za edino upravičene nasledovalce in sodnike.

20 novih žrtev hitlerizma.

»Arbeiter Zeitung« poroča iz zanesljivih pruskih virov, da je v S. A. kasarni v Köpeniku bilo v noči od 21. na 22. junija 20 aretiranih moških mučeno do smrti. Nekateri od teh navaja imenoma. Razen tega je izginilo iz Köpenika in Friedrichshagena zadnje dni 12 delavcev brez sledu, ki so jih neke noči napadalci odvedli neznanokam.

Borba v Avstriji.

Avstrijski kancler dr. Dollfuss je zaenkrat zatrl fašizem, ker mu je odvzel zakonite možnosti za agitacijo. Borba pa definitivno še ni končana. V Avstriji se vrši boj za fašizem in za monarhijo. Dr. Dollfuss je nedvomno velik prijatelj Habsburgovcev, kakor vsi avstrijski klerikalci. Hitler je izrabil izborna demagogija o narodnem ponosu, ki je silno vplivna, ker so bili Nemci pred vojno vzgojeni v tem duhu ter jih mora še zlasti vojni poraz utrjevati v mnenju, da se mora narod zopet dvigniti. Tudi Avstrijci so Nemci, tudi oni so trpeli zaradi vojne in zlasti je trpel njih ugled, če se spomnijo na veliko Avstro-Ogrsko. Logično je, če Dollfuss odklanja fašizem, da mora propagirati drugo, tudi veliko idejo. In to je monarhi-

zem. V tem pravcu delujeta tudi Vatikan in Mussolini. To kanclerjevi ideologiji najbolj odgovarja, ker, žal, ni prijatelj demokratične republike.

Henderson na potovanju. Predsednik razorožitvene konference Henderson potuje po Evropi, da razčisti pri posameznih državah razna vprašanja in omogoči nadaljevanje razorožitvene konference. Mudil se je zadnje dni v Parizu ter razpravljal o predmetu z Daladierjem in Pavlom Boncourjem ter Massiglijem. V torek je odpotoval v Rim, da nadaljuje tam svoja posredovanja. Iz Rima je prispel v Berlin v pondeljek ter se je tam mudil dva dni, da razčisti vprašanje splošne razorožitve z nemško diplomacijo.

Voditelj angleških transportnih delavcev Cramp je nenadoma umrl v 57. letu starosti. Pokojnik je bil predsednik mednarodnega odbora transportnih delavcev.

LETOŠNJE KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

bodo posebno lepe. Med njimi bo tudi znamenita knjiga »Dialektični materializem«. — *Plačajte članarino 20 Din že zdaj!*

Doma in po svetu.

Josip Predavec ustreljen. Odvetnika dr. Predavca Josipa in znanega voditelja Radičevega gibanja je v petek ustrelil kmet, ki mu je bila prodana posest zaradi zadolžitve. Predavec je vodil tožbo. Kmet ga je ustrelil z lovsko puško. Življenje Predavcu ni bilo mogoče več rešiti. Kmet priznava maščevalnost.

Za gradnjo ceste ob Savi med Litijo in Radešami je državna hipotekarna banka dovolila ljubljanski banški upravi kredit v iznosu 2 milijona dinarjev. Pri gradnji naj bi se zaposlili izključno brezposelni rudarji iz trboveljskega revirja.

Nemški konkordat še ni podpisan. Vatikan se brani podpisati konkordat, ker načela fašizma nasprotujejo katoliškemu načelom z ozirom na načelo superioritete nemške rase, do čim je cerkev načela, da so vsi krščeni ljudje enakovredni. Nemška vlada upa, da se bo Vatikan dal pregovoriti in podpisal konkordat, ki je za Hitlerja jako važen.

Dachau se zopet uveljavlja. Dachau je veliko koncentracijsko taborišče blizu Münchena, ki ga je Nemčija zgradila med vojno za vojne ujetnike. Leta 1919, po padcu kratkodobne bavarske sovjetske republike, je reakcija v tem taborišču veliko komunistov spravila na »oni« svet. Sedaj je Dachau prišel zopet v veljavo in je napolnjen z novimi »zločinci«. Tudi je smrt med njimi dnevni gost. Po poročilih münchenskih listov je do 12. julija umrlo 41 internirancev. Večina je bila židovskega pokolenja.

Kapitalistični manifest. Če bi Marks in Engels še živela, bi sedaj radij plagijata lahko tožila nekega Andreja Fleissinga, ki je te dni izdal v Münchenu »gospodarsko študijo« pod navedenim naslovom. Tudi podnaslov si je od Marksa izposodil: »Kapitalisti vseh dežel združite se!« S tem geslom hoče Fleissing ubiti krizo. Delavcem pa naj velja kot opomin.

Stadion za 100.000 telovadcev namerava zgraditi pariška mestna uprava, če ji bo vlada dovolila primereno subvencijo. Stadion naj bi bil gotov do leta 1937, ko se bo vršila v Parizu mednarodna razstava.

Bivši carski oficirji vohunijo po Sibiriji v korist Japonske. Bližnji sorodnik bivše ruske carske rodbine, princ Uhtjovski, je bil z devetimi svojimi tovariši, istotako oficirji ruske emigrantske bele garde, ki se nahaja v Harbinu v službi Japoncev, na sibirsko-mandžurski meji pri Mandžuliju po sovjetskih vojnikih

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Mihail Zoščenko — Iv. Vuk:

Humoristično-satirične zgodbe.

48

In tedaj sta se poslovila od Jegorke, ravnatelj in delavski dopisnik. Bežal sem za Jegorko. Dohitel sem ga na ulici. Zgrabil sem ga za rokav, pasjo dlako, in rekel:

»To si ti, bratec. Torej se tako spoznaš na ljudi?«

In Jegorka Drapov me je prijel za roke in rekel smehljaje:

»Ne zameri, bratec,« je rekel, »bi tudi ti rad tako? Povej mi, dragi, kako ti gre in kaj dela tvoj sinček?«

»Hčerko imam, Jegorka!« sem rekel. — »Sina nimam. Očarujoča hčerka, rečem ti... Že sama bega...«

»Hčerke imam zelo rad,« je rekel Jegorka. »Vedno me navdušijo in razdajam jim igrače...«

In zopet je preteklo mesec dni. Vetrovi so pihali z juga. Tudi dežja ni bilo pričakovati. In Jegorka Drapov je cvetel kakor cvetlica na soncu; kakor krizantema na vrtu.

In včeraj, ko sem šel mimo Jegorke, sem ga sam potrkal po ramenah.

Hudič naj ga vzame, pasja dlaka, prijeten človek je.

2. Žrtev revolucije.

Jefim Grigorjevič je sezul svoj škorenj in mi pokazal nogo. Na prvi pogled ni bilo nič posebnega opazati. Ali pri natančnejšem opazovanju sem zapazil na peti nekakšne zaceljene rane in praske.

»Zaceljene so,« je z žalostnim glasom rekel Jefim Grigorjevič.

»Sedaj je dober svet drag, nič se ne da narediti, je že sedmo leto.«

»Kaj je to,« sem vprašal.

»To,« je rekel Jefim Grigorjevič, »to so sledovi mojega trpljenja med oktobrsko revolucijo, dragi sodrug. Danes, ko je že preteklo toliko let, poskuša vsak iz tega nekaj skovati, razumljivo, in si zagotoviti položaj in tudi jaz, razumljivo, saj sem se tudi jaz udeležil revolucije in sem svojo lastno kri prelival, razumete, in stavljal na kocko svoje življenje... No, imel sem vidne znake... znaki ne lažejo. Mene, dragi sodrug, dasiravno nisem delal v nobeni tovarni in sem po poreklu meščan iz Kronstadta, je moda izbrala, da bom žrtev revolucije. Tovorni avto, dragi sodrug, me je pomandral.«

Ko je prenehal, me je Jefim Grigorjevič svečano pogledal ter je, zavivši nogo zopet v onuče, nadaljeval:

»Da. Tovorni avto me je zdrobil. Nisem se morda ponesrečil, kakor poljuben pešec radi ne-

previdnosti ali radi kratkovidnosti, nasprotno — trpel sem vsled posebnih okoliščin, in sicer med revolucijo. — Ali ste poznali prejšnjega grofa Orešina?«

»Ne.«

»Bilo je namreč tako... pri tem grofu Orešinu namreč sem delal kot čistilec parketov... Če sem hotel ali ne, dvakrat sem jim moral čistiti tla. Pri tem trikrat z voskom. Po mojem mišljenju bi tega ne trebalo, ker je to samo nepotreben izdatek.«

Torej takole, pazite, se je zadeva odigrala. Čistil sem jim, recimo, tla v pondeljek. V soboto je izbruhnila revolucija in v torek je pribežal grofov sluga k meni in kričal:

»Pojdi,« je rekel, »kličejo te. Grofu je bilo nekaj ukradeno in ti si osumljen. Naprej.«

Ogrnil sem suknjič, vzel v usta še kruh in sem bežal.

Prišel sem. Padel, razumete, v sobo.

Gledam — prejšnja grofica se osebno vsa histerična premetava sem in tja in obdelava s petami divan.

Zagleda me in mi reče z glasom, od solz se dušečim:

»Oh, Jefim!« je rekla, »comprenez vous, ali meste morda slučajno vzeli mojo uro, z briljanti posuto?«

(Dalje prihodnjič.)

ujet in odpravljen v Rusijo, kjer bodo najbrž kot vohuni obsojeni na smrt. V Mandžuriji je še nad 20.000 ruskih belogardistov, ki komaj čakajo, da bi se začel kak ples na Dal-

njem vzhodu in ki so s svojim hujskanjem največ krivi, da je tam položaj med obema državama neprestano tako napet.

In vendar demokracija!

»Prager Presse« poroča o razgovoru med Masarykom in ameriškim časnikarjem Edgar A. Mowrerjem, ki je pomemben za ozirom na stremeljenje po diktaturah.

Časnikar je vprašal predsednika kot največjega živečega demokrata, kaj meni o revoluciji proti civilizaciji?

Masaryk: Kaj smatrate za civilizacijo?

Časnikar: V dobi stoletij so se vedno pojavljale skupine nekaj ljudi, ki so se borili za priznanje bolj-ših stvari v družbi, v kateri so živeli. Za lepoto in inteligenco itd. Pa tudi za eminentno civilizacijske kvalitete kakor razum, toleranco, hvaležnost, osebno svobodo, socialno pravičnost. Ali sprejmete to definicijo?

Masaryk: Recimo, da. Nadaljujte.

Časnikar: V zahodu je družba napravila precej poti, da uresniči te stvari. Naenkrat pa vidimo svetovno gibanje, ki vrednost teh stvari zanikava. Kaj naj store oni s staro civilizacijo, da pobijajo novo smer? Ali naj rabijo silo proti sili, postanejo netolerantni ter prično s svojimi prijatelji boj z nasilstvom? Ali ne bi to vplivalo paradokso na ideale, ki jih hočemo ohraniti? Toda, kako se hočemo ogniti položaju?

Masaryk: Razumem, vi bi radi vedeli pravilo.

Časnikar: Morda.

Masaryk: Nobenega pravila ni. Nikdar ni nobenega bilo in ga ne bo.

Ista situacija se nikdar ne ponavlja.

Časnikar: Ali mislite, da nevarnost za demokratične ideale ni tako resna?

Predsednik: Tega nisem rekel. Če pa je demokracija v nevarnosti, dokazuje to le, da so nje voditelji bili neodločni in lahkomisljeni. Položaj je bil ugoden. Imeli so najlepšo priliko. Trenutno je demokracija navidez mrtva. Toda, da to dejansko ni, dokazujejo dve dejstvi: novi voditelji potrebujejo vsi podporo ljudstva. In vsi prihajajo iz ljudstva. Hitler, Mussolini, Stalin . . . vsi izhajajo iz ljudstva. Tudi to je nekakšna demokracija. Tega se morate pa zavedati, da je demokracija v razvoju, da je šele v pričetku, nepopolna, toda boljši kot stari režimi. Ne pozabite, da ni demokracija povzročila vojne, marveč stari režim ter da mora nova demokracija plačevati stroške za vojno starega režima, za monarhije.

Časnikar: Zame ni važno, odkod izhajajo voditelji, marveč, kam hočejo. Morda v novo vojno. Gotovo vodijo državljane v nevarno miselnost, ki bo težko boljša kakor suženjstvo.

Predsednik: V trenutku ne verujem na vojno. To je dobra posledica splošnega poloma, ki je večinoma kriv zmed. Vojna je uničila prihrankov generacij. Prebivalstvo se pa še vedno množi. Ni prostora za gibanje. Seveda so nezaposleni možje in žene nervozni in poslušajo besede nasilstva. In ker srednji razred, ki je poznal boljše dni, bedo najbolj čuti, je nastopila reakcija proti civilizaciji, kakor vi imenujete nje delo. Morda je pa bila ta temporezna perioda potrebna, da pokliče ljudi nazaj k lepoti svobode ter jih pozove, da se odreko nasilstvu v prid sodelovanja.

Časnikar: Ali potrebuje ta izprememba zanikanje inteligence in oboževanje brutalne strasti označbo naravnega pojava?

Predsednik: Ne. Delno napako pa so zakrivali intelektualci. Postali so enostranski. Množica ljudstva se jih ni mogla oklepiti. Demokracija potrebuje voditelje, kakor vse drugo. Milijoni ljudi se ne morejo shajati ter razpravljati in debatirati. Družba potrebuje skupno vero in intelektualci nimajo nobene. Ljudstvo hoče resnico. Intelektualci so jim pravili danes to, jutri ono. Imeli niso — kakor se zdi — ene, marveč sto raz-

ličnih resnic. Zato jim je dezertiralo ljudstvo k zastopnikom dogme, ki je imela, čeprav primitivno, čednost preprostosti. Vzgojne metode niso primerne. Mladi ljudje ne morejo od šestega pa do šestindvajsetega leta sedeti na šolskih klopih, ne da bi prišli v stik z navadnim resničnim življenjem. Kako pa moremo pričakovati, da nam bo sledil navadni mož, če smo pozabili, spoznati njegove materialne in duševne skrbi?

Časnikar: Novi voditelji so pa menda ujeli preproste ljudi z nemožnimi obljubami in nezmislno demagoģijo, ki se ne boji nobenih skruplov. Porabljali so prvič metode moģočne gospodarske reklame v politične namene in njih uspeh dokazuje, da je lahko, prodajati filozofijo tretje vrste kakor zobno pasto tretje vrste. Ali ne pomeni ta demonstracija smrtno nevarnost za demokracijo?

Predsednik: Ne à la longue. Dokazuje samo, da kratke poti ni.

Časnikar: Kam?

Predsednik: K demokraciji.

Časnikar: Kako bi definirali demokracijo?

Predsednik: Kot stanje, v katerem človeška bitja drug drugega ne izrabljajo kot sredstvo za osebne koristi. Vsak mož, vsaka žena in vsak otrok se priznava kot nekaj duhovno dragocnega. To je demokracija. Ta je najvišji ideal politične organizacije in ideal humanitete. Demokracija zahteva od demokratov vsaj nekaj strpljivosti.

Časnikar: Toda za nove oblastnike ali je tak ideal povod za humor ali zaničevanje. Tudi, če pravijo, da so idealisti, se vendar vedno ne trudijo, bistvo človeka podrediti svojemu pohlepu po oblasti, marveč tudi patriotizmu, ki smatra vojno, socialno krivico, netoleranco in tiranijo kot nujnost v splošni dobrobit. Kaj bolj nedemokratičnega si ne moremo misliti. Toda ljudstvo jim sledi kakor v hipnotičnih sanjah.

Predsednik: Iz tega sledi?

Časnikar: V vsem svojem življenju ste zastopali nekaj drugega.

Predsednik: Če bodo novi oblastniki temeljnimi človeškim potrebam mogli zadostiti, bodo ohranili oblast. Če ne, jih bodo zapodili. To je jako enostavno.

Časnikar: Med tem pa utegnejo poteči desetletja.

Predsednik: Seveda.

Časnikar: In taka možnost Vas ne vznemirja?

Predsednik: Nikakor ne. Toda, če se ne motim, bo demokracija končno le prišla, ker mora priti. Človeška bitja jo bodo končno zahtevala. Če bi pa rajši imela še dalje tiranijo, zatiranje in netoleranco, potem se pa motim.

Časnikar: Kakšno upanje pa imajo tisti, ki tega ne morejo prenašati?

Predsednik: Vedno je bilo tako. Ali vsaj večinoma. Pomislite na zgodovino. Kako kratke so bile dobe svobode, kako majhno geografsko ozemlje so obsežale! Končno bo pa drugače. Demokracija se ne da preprečiti.

Časnikar: In kako bi se najprej uveljavila?

Predsednik: Sledite svojemu prepričanju! Ne govorite samo o politiki, ampak jo tudi izvajajte! Govorite vedno resnico in mirujte. In predvsem, ne bojte se smrti.

Razgovor je bil objavljen dne 4. t. m. v »Chicago Daily News«, ko obhajajo v Zedinjenih državah državni praznik osvoboditve.

ALI SI ŽE ČITAL

lepo povest Ivana Vuka: V Znamenju Halleyeve repatice? Piši na upravo »Delavca« v Ljubljani, poštni predal 290, da Ti jo pošljejo! / Broštrana stane 16 Din, vezana pa 25 Din. Knjiga je zelo lepa.

Anketna komisija v rudarskih revirjih.

ki je dne 10. t. m. začela ugotavljati na licu mesta položaj rudarskega delavstva, je doslej že ugotovila socialni položaj rudarjev in njihovih družin v Zagorju, Trbovljah in Hrastniku.

Načelstvo II. skupine je izdelalo predloge, kaj naj si vse komisija ogleda in kdo se naj ji vse predstavi. Te konkretne predloge je komisija tudi osvojila, tako tudi Zveza rudarjev Jugoslavije, J. S. Z. v Zagorju in N. S. Z. v Hrastniku. Predlogi pa so ti-le:

1. Komisiji se naj predstavijo nezaposleni in

2. družine delno zaposlenih rudarjev.

3. Ugotavljanje eksistenčne možnosti delno zaposlenih družinskih hraniteljev in družin.

4. Pregled nabavnih knjig življenskih potrebščin in zaslužkov.

5. Ogled delavskih stanovanj, in s tem v zvezi tudi nedograjenih stanovanjskih hiš na Tereziji.

6. Ogled kopalnice ob 1/2 14. uri, ko se rudarji kopljejo.

7. Ogled stanovanj privatnikov, v katerih stanujejo upokoјenci.

Za izboljšanje položaja so bile stavljene te-le zahteve:

1. Vse delazmožne brezposelne se naj zaposli pri javnih delih;

2. družba se naj strogo drži dane izjave glede pravilnejše razpodelitve šihov za časa praznovanja;

3. primanjkljaj na zaslužku vsled praznovanja šihov do višine eksistenčnega minimuma, se naj krije s sredstvi, ki naj jih v to svrhu nudi država;

4. za otroke do 16. let starosti se naj ustanovi pomožna kuhinja;

5. občina naj gradi stanovanja za upokoјence in nezaposlene rodbine;

6. T. P. D. naj ne deložira upokoјencev in reduciranecv z večjimi družinami.

Po zaključku anketne komisije bomo poročali obširneje. Za sedaj povemo samo to, da se beda, trpljenje in obup rudarjev in njihovih družin ne skrivajo več po zatohlih stanovanjih, ampak so razgaljene pred anketno komisijo, pred vso slovensko, kakor tudi jugoslovensko in svetovno javnostjo. **Solze bede in obupa tečejo pred anketno komisijo iz oči rudarjev očetov in rudarskih žen in mater.**

Poniževalno moledovanje bednih rudarjev in njihovih žen za košček kruha bi moralo ganiti vsakogar, posebno pa one, ki imajo polno nacionalnega bratstva v ustih, sedijo pa pri obloženih mizah, med tem ko morajo njihovi bratje, soljudje in sodržavljani stradati in obupavati.

Steklarji, bojovníki za boljšo bodočnost delavskega razreda.

Potek socialnega tečaja v Rog. Slatini

Preteklo nedeljo, dne 16. t. m. se je vršil v Rog. Slatini socialni tečaj za steklarje, ki ga je organizirala tamošnja podružnica Splošne delavske zveze.

Steklarna pri Sv. Križu je kakor majhen industrijski otok sredi vaseskozi kmečke pokrajine, ki tvori obenem prirodni rezervar, iz katerega priteka vedno nova sveža delovna sila. Kader delavstva pa tvorijo proletarski sinovi, katerih stariši in sorodniki so že bili steklarji v Zagorju, Hrastniku in kdo ve kje še vse. Poklic se je takorekoč podedoval od roda do roda, vendar pa skoro gotovo še noben rod ni doživel tako težkih časov, kot jih preživlja današnji. Kdo izmed tistih neštetihih gostov, ki hodijo v bližnje zdravilišče iskat zdravja, mnogi tudi samo razvedrila in zabave, pozna trpljenje stotine delavcev in delavk v tovarni, kjer se v žarečih pečeh preliva steklena masa in kjer izurjeni steklarji, z dolgimi votlimi palicami v rokah, zajemajo razbeljeno, tekoče steklo, ga s sapo svojih pljuč oblikujejo, širijo in raztezajo, drugi zopet nalagajo v hladilnih pečeh, tretji zopet režejo in brusijo, barvajo in skladajo. Koliko jih je, ki bi vzdržali v neznosni vročini, pri pečeh, ki bruha iz njih ognjeno morje, da se človeku na mah osuše sluznice in ga curkoma oblije pot?

O ko bi vedeli in znali ceniti to delo, gotovo bi z večjim spoštovanjem prijemali steklo v roko in marsikdo, ki danes v barih meče kozarce okoli sebe, bi si iz spoštovanja do trpljenja teh ljudi, premislil lahkomiselno razbijati steklo.

Masa tega delavstva, ki je prikljena na tovarno in obsojena na roboto, prenaša z mirnim dostojanstvom težave in nadloge vsakdanjega življenja.

Kader delavstva je zaveden, prepričan in zvest ideji, koje uresničenje bo prerodilo

človeško družbo, v kateri ne bo delavec več trepetal za svoj kruh, v kateri bo svoboda vseh in vsakega posameznika sredstvo, ki bo pomagalo ustvarjati nove kulturne vrednote in blagodati.

Tečaj je bil jako dobro obiskan. Otvoril ga je okoli pol 9. ure predsednik s. Veber. Prvi je govoril dr. Reisman o socialni zakonodaji in še posebej o pravicah delavstva, ki so zajamčene z zakonom o zaščiti delavstva in zlasti še z novim obrtnim zakonom. Nazorno je prikazal potrebo svobodne strokovne organizacije v obrambi pridobljenih in izvojevanju novih pravic in pa veliko vlogo delavskega časopisja.

Za njim je govoril o pomenu strokovnih organizacij s. Petejan, ki je podčrtal potrebo vzgojnega dela v strokovnem pokretu, ki je danes v času kapitalistične atake proti delavskemu razredu s pomočjo fašizma, prva naloga organizacije.

S. Eržen je končno govoril o splošnem položaju delavskega razreda.

Navzočim so pazno sledili izvajanjem govornikov in niso štedili z odobravanjem.

V pavzi se je oglasilo precej novih naročnikov za naše liste. Po zaključku tečaja, ki je trajal do opoldan, pa se je del udeležnikov sklajal.

Naši steklarji imajo stoođtoto strokovno organizacijo. Oni so solidarni in složni pri delu in trpljenju. Poleg borbe za vsakdanji kruh pa imajo svojo kulturno organizacijo »Svoboda«, pevski in dramski odtsek. Pa ne samo na papirju. Kar pa je največ vredno pri tem je to, da vse, kar naši steklarji imajo, so ustvarili sami in tudi sami vzdržujejo.

Niti beda, niti glad v dolgih mesecih brezdelja nista mogla omajati zavednosti naših steklarjev. Zavednost, prepričanje in odločnost kujejo njihovo in našo bodočnost!

Ljubljana.

Ljubljana dobi aerodrom ali pristajališče za zrakoplove. Nahaja se blizu M. Device na Polju pri Ljubljani. Čim bo aerodrom izgotovljen, se uredi redna zrakoplovna služba med Zagrebom in Ljubljano.

Maribor.

To bi naj tudi mariborska občina poskusila. V Praži je še nekaj starih ulic, ki so tlakovane z zloglasnimi »mačjimi glavami« (Katzenbuckelpflaster) ali kakor pravijo beograščani s kaldrmo. Praški mestni svet je sklenil z zadnjimi ostanki kaldrme likvidirati. Da pa si prihrani stroške z odkopavanjem kaldrme in novim tlakovanjem, bodo to kaldrmo kratkoma prevlekli z asfaltom. Da pa se bo asfalt bolje vezal s podlago, pride nanjo najprej tenka plast cementa, ki se s kamenjem dobro veže, izpopolni špranje in izgledi lego. Ta cementna podlaga se potem prevleče z asfaltom. Tak tlak je zelo čeden in trpežen ter cenejši od novega. — Tudi v Mariboru si moramo dosti drgniti kurja očesa po kaldrmi; ne bi li jo bilo na ta način likvidirati? Vsaj na ostalem koščku kaldrme na Graj-

skem trgu naj bi se napravil zaenkrat en tak poskus.

Prometni nedostatek. Na križišču Državne in Tržaške ceste se dogaja skoraj dnevno, da tuja vozila, ki prihajajo po Tržaški cesti v smeri proti mostu, pomotoma vozijo dalje po isti cesti mimo bolnice, namesto da bi krenila po Državni cesti proti Kralja Petra trgu. V interesu tujkega prometa bi bilo, da bi se na tem mestu razobesil napis, ki bi kazal smer proti mestu. Ta naprava bi ne stala mnogo denarja, tujim vozilom bi bilo pa pomagano, ker bi se vozniki lažje orijentirali.

Izlet »Svobode« na Pohorje. Tukajšnja podružnica »Svobode« priredi v nedeljo, dne 23. t. m. izlet na Pohorje. Zbirališče Kralja Petra trg. Odhod ob pol 4. uri zjutraj. Prijatelji društva iskreno vabljeni.

Družabni večer delavskega pevškega društva »Frohsinn«, ki se je vršil minulo soboto na vrtu gostilne pri »Lokomotivi«, je lepo uspel. Pevski zbor je zapel več pesmi, svirala pa je godba »Glasbenega društva železniških delavcev in uslužbencev«.

Izlet v Graz. Začetkom septembra (2. in 3. priredi SK. »Svoboda« izlet v Graz, kjer bo nastopila proti tamošnjim občinskim nastavljenecem. Tega izleta se lahko udeležijo tudi ostali sodruzi, ki hočejo to

priliko izkoristiti za potovanje v Gradec. Ker se bo potovalo z avtobusi in s skupnim potnim listom, bodo stroški mnogo manjši kakor običajno. Prijavnina, potni list in vizum bodo znašali Din 48.—. Prijave se sprejmejo do 22. julija v društvenem tajništvu, Sodna ulica 9, II. nadstropje, kjer se dobijo tudi vse potrebne informacije.

Za šolsko deco kupujte le pri nas na Slomškovem tegu št. 6, trgovina Ljudske tiskarne d. d.

Trbovlje.

To bo pomagalo. V Trbovljah se molijo očenaši in berejo maše za lačne rudarje.

Občni zbor Zveze delavskih žen in deklet se je vsled izrednih razmer preložil za poznejši čas.

Jesenice.

Poturice in delavsko gibanje. Nem. ki fašizem je rodil tudi pri nas slične poskuse in naši južnjaki iščejo seveda enako ostalim terena predvsem med delavstvom. Tudi na Jesenicah ni ostalo brez takih poskusov, med katerimi omenjamo nekega neumornega nacionalista (pristna slovenska označba!) in skrbišfaksa, ki meni, da je rešitev jugoslovanstva v pobijanju nemškutarjenja, v osebnih napadih na razne njemu neljube osebe itd. In meni, da bo jugoslovenska ideja postala s tem trdnješa in uspešnejša, življenje v Jugoslaviji pa za vse, zlasti za delavstvo, znosnejše. Najlepše pa je končno v zvezi s tem še to, kar se šušlja po Jesenicah o osebi tega nacionalista. Če je to res in vsa znamenja kažejo da je — potem gre tu za osebo, ki ima že zelo zanimivo in pestro preteklost, ki je zlasti mojster v kovanju psevdonimov in precej različni rimskemu bogu Janu in za katerega velja samo staro pravilo: »Boj se ga, kajti poturica je slabši od Turka.« Jeseniško in vse delavstvo naj se takih poturic in švigašvag varuje in naj se ravna po prav dobri misli iz nekega podlistka. »In prijeto jim bo toliko časa, dokler ne obide tistih, ki poslušajo njihove pridige, spoznanje, da med delom in besedami ne sme biti prepadov.« Spoznanje, pridi že in razkrijaj jih, Januse dvočlone.

Razno.

Brez domovine. Cankar je nekoč napisal pretresljivo zgodbo delavca, ki se je na stara leta izmogočan vrnil iz tujine v svoji rojstni kraj. Hiša, kjer se je rodil, se je že davno podrla, stala pa je ravno na meji dveh občin, zato ga sedaj ne ena ne druga občina ni hotela priznati za svojega. (Če bi bil prišel nazaj z denarjem, bi bilo kaj drugega.) Do skrajnosti izmučen in bolan se je rezež končno vlegel na grobljo kamenja svoje nekdanje rojstne hiše in je tam umrl. Sedaj se je šele vnel pravi prepir med obema občinama, katera ga je dolžna pokopati. Glava mu je ležala v eni, noge pa v drugi občini. Pa so šli ponoči odborniki občine A z županom na čelu in so glavo mrtveca prevrtili na drugo stran, tako da je ležal cel na ozemlju občine B. Drugo noč so pa šli občani občine B in so ga prevrtili celega spet nazaj v občino A. Tudi župnik ga ni maral blagosloviti, ker se ni vedelo, kdo bo pogreb plačal. Kočno je zaradi mrtveca, ki je bil izpostavljen v pašo muham in je že močno smrdel, grozila izbruhniti pravcarata občinska vojna, da se ni našla neka stara, revna ženica, ki je za spas svoje duše plačala za pogreb in še za eno mašo povrhu. Te Cankarjeve zgodbe sem se spomnil, ko sem čital pred par dnevi o slučaju trgovca Rosenfelda v Tešinu. Rosenfeld je v Tešinu rojen in je tam tudi ves čas od rojstva živel. Zgodilo pa se je, da je po vojni bilo mesto razpolovljeno v češki Tešin in v poljski Tešin. Po sredi mesta teče reka, ki dela mejo med obema državama, obe obrežji pa veže most. Dokler je bil Rosenfeld premožen trgovec v češkem Tešinu, je imel mir. Imel pa je smolo, da je popolnoma obubožal. Tedaj se je občina spomnila, da Rosenfeld pravzaprav ni češki državljan, da spada v poljski Tešin. Hajd z njim čez most na poljsko stran. Poljske oblasti pa ga zopet niso marale sprejeti, češ, saj nima našega državljanstva. Kaj mu je bilo storiti? Nazaj ni smel, naprej ni smel, zato je ostal

kar sredi mostu. Usmiljeni ljudje so mu prinesli na most ležalni stol, da je mogel leči. Tudi jesti so mu dali. In sedaj čaka sredi mosta salomonske razsodbe. — Žal, to ni osamljen slučaj; na tisoče ljudi tava po Evropi, ki nimajo nikjer domovine, ki so jim povsod vrata zaprta. In vendar so vsi državljani iste Evrope, člani iste človeške družbe. Cela ta zadevščina bi se lahko smatrala kot vic, če ne bi bila tako tragična.

Smrtna kazen za preveliko gorečnost. Pruski justični minister je v sporazumu z državnim ministrom za gospodarstvo dr. Schmidtom izdal proglas, v katerem grozi vsem onim članom nacionalno-socialističnih oddelkov, ki bodo še nadalje vršili samolastne posege v tok narodnega gospodarstva, da se jih bo proglasilo saboterjem nacionalne državne politike in se jih bo kot take najstrožje kaznovalo z ječo in konfiskacijo premoženja, pa tudi s smrtjo.

Inteligenca nemških zdravnikov. Saksonskega zdravniški list, ki kuje Hitlerja v nebesa, je napisal o nemškem kanclerju naslednje besede: »oče in srce naroda, pravzaprav vseh polnovrednih narodov, stoji zaradi svojih dejanj in naravne čestitosti tako visoko, da bi naslov cesarja zanj nikakor ne bil previsok...«

Hitler židovskega pokolenja. Ni sramota, če je v Hitlerju nekaj židovske krvi. Zanimivo pa je, da je prav on tak sovražnik Židov. Že pred dvesto leti je živel rodbina kanclerja v Polni na Češkem. Rodbinsko ime je bilo Sichelgruber. Hitlerjev oče se je v tretje poročil z židinjko Klaro Pöltzel, katere mati se je pisala Hitler. Hitlerjeva stara mati je Hitlerjevemu očetu predlagala, da izpremeni svoje ime, kar je storil ter se imenoval Hitler pozneje. Svet čita to vest s posebno slastjo.

Inflacija in delavske mezde v Zedinjenih državah. Predsednik Zedinjenih držav v Ameriki, Roosevelt, je izvedel delno inflacijo, da bi omogočil konkurenčnost produkcije. Ker izgubi denar pri inflaciji na vrednosti, se cene izdelkom zvišujejo, vendar pa je produkcija konkurenčnejša, ker se izpremeni valutarno razmerje s tujimi valutami. Za tuje valute se dobi več dolarjev in blaga. Politika je deloma uspeša, oživela je produkcija neznatno, produkti so se pa podražili za 35 odstotkov. Roosevelt je sicer rekel, da se morajo sorazmerno dvigniti tudi plače, toda plače so se dvignile komaj za sedem odstotkov. Profit imajo podjetniki, ker ostanje 28 odstotkov zvišanih cen v svrhu dobička in konkurence podjetnikom.

Slabša žetev v Ameriki. Trgovinsko ministrstvo Zedinjenih držav poroča, da bodo letos tam pridelali samo 495.681.000 bušljev žita. Letina je ostala 56 odstotkov za normalno letino. Vzrok manjšega pridelka je morda tudi neugodno vreme, ali glavni vzrok pa je omejevanje posevke, ker Amerika ne more drago prodati svojega žita.

Kitajski ples se zopet obnavlja. Kitajski general Feng, ki ne priznava nankinške vlade, se je svoj čas pred Japonci s 30.000 možmi umaknil v notranjo Mongolijo, ki je samostojna sovjetska republika. Sedaj se je pa s svojimi oddelki nenadoma pojavil severno od kitajskega zidu ter je pregnal Japonce iz mesta Dolonor, ter grozi, da jim bo zopet odvzel Džehol. Japonci protestirajo v Nankingu, ki pa na Fenga nima vpliva. Japonci bodo sedaj pritegnili novo vojsko, da ga preženejo in obtožujejo sovjete, da imajo tu svoje prste vmes.

350 sportnih igrišč šteje Praga. Od teh je 200 igrišč za tenis, 77 za nogomet, 35 pa otroških.

Zaobljuba delavskih žena!

Hočemo,

da se osvobodimo delovno človeštvo od gospodarskega izkoriščanja; da postane enakopravno z vsemi drugimi člani človeške družbe.

Obljubljamo

sestrsko tovarništvo vsem, ki so z nami zvezani za enake naloge in za isti cilj.

Prisegamo

neizpremenljivo in neprelomljivo zvestobo svobodnim strokovnim organizacijam, ki naj nas vodijo, in katerim hočemo služiti.

Zaobljubljamo in prisegamo

zvestobo borbi za boljšo bodočnost človeštva, borbi za ohranitev svetovnega miru, zvestobo delavskemu razredu in socializmu.

S—s.

Mihevc Nace:

Zlet v pekel.

(Konec.)

Ko so si vse te grozote ogledali in pridejo do konca kurilnice, se tajnik pekla obrne proti obiskovalcem in jim pravi:

»Naš milostljivi gospod šef Lucifer Vas vljudno vabi na prigrizek. Prosim, izvolite mi slediti!«

Odšli so po vijugastih stopnjicah in kmalu pridejo do tajinstveno začrtih vrat. Tajnik napravi tajinstveno znamenje in vrata se sama odpro. Pred seboj so videli prostorno dvorano v največjem razkošju; Galerija je slonela na zlatih stebrih, v sredini dvorane pa je stala velika kristalna miza, na mizo, nekoliko zvišeno je sedel na z dijamanti in drugimi zlahtnimi kamni obloženem zlatem prestolu Lucifer. Na vljudni migljaj Luciferja so gostje posedli okoli mize. Ceremonijalni mojster pekla je namignil dvema peklenščkoma, ki sta stala za vratmi, skočila sta k mizi in jela polniti zlate čaše s šumečim vinom. Gostje so prijeli za čaše in napili gospodu šefu. Lucifer se je zadovoljno nasmehnil in jim rekel:

»Jako me veseli, da Vas morem videti v svojem kraljestvu, upam, da se boste čutili domače tu pri meni?!«

Na to mu je odgovoril delegat g. Jeftinovič nastopno:

»Vaše veličanstvo, vladar bajnega kraljestva, verujete, da smo jako srečni, da se nahajamo tu. Dolgo že je bila naša želja, da Vas obiščemo, toda nismo vedeli, kako bomo sprejeti v Vašem kraljestvu. Zdravstvujete!«

Kozarci so se izpraznili. Trudo, Lilo in Jeni je zalila rdečica; po vsem telesu so čutile neko drhtenje, kri se jim je jela hitreje in hitreje pretakati po žilah.

Prvovrstno blago po nizkih cenah
dobite v novootvorjeni

Trgovini »Delavski dom«

r. z. z o. z., Maribor, Frankopanova ul. 1.

Delavke, delavci, kupujte svoje življenjske potrebščine v svoji trgovini.

Nabirajte nove naročnike

Vsi letni naročniki „Radlowelt“ dobe **zastonj**

14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

ali pa Kürschnerjev ročni leksikon, (900 strani, 32 tabel) ali eno prvovrstno radijsko cev.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled „Radio welt“. Naroča se Administration der „Radlowelt“ Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Slomškov trg števil. 6.

Vloge obrestujemo po 5 1/2 %
proti trimesčni odpovedi.